

Sygn. akt I C 342/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2019 r.

Sąd Rejonowy w Kutnie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SR Paweł Wrzesiński

Protokolant – st. sekr. sąd. Irena Anyszewska

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2019 r. w Kutnie

na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa – 26 (...) Oddział (...) w Z.

przeciwko M. U.

o zapłatę

1. zasądza od M. U. na rzecz Skarbu Państwa – 26 (...) Oddział (...) w Z.:

a. kwotę 9.295,84 (dziewięć tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt pięć 84/100) złotych tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie naliczonych od należności kwoty głównej 42.636,12 (czterdzieści dwa tysiące sześćset trzydzieści sześć 12/100) złotych za okres od dnia 21 marca 2015 r. do dnia 20 marca 2018 r. w związku z opóźnieniem M. U. ze spełnieniem świadczenia pieniężnego należnego na podstawie Decyzji Nr (...) Dowódcy (...) (...) Nr (...) z dnia 20 maja 2009 r.,

b. odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty należności głównej 42.636,12 (czterdzieści dwa tysiące sześćset trzydzieści sześć 12/100) złotych za okres od dnia 21 marca 2018 r. do dnia zapłaty w związku z opóźnieniem M. U. ze spełnieniem świadczenia pieniężnego należnego na podstawie Decyzji Nr 25/Fin/2009 Dowódcy (...) (...) Nr (...) z dnia 20 maja 2009 r.,

2. oddała powództwo w pozostałym zakresie,

3. zasądza od M. U. na rzecz Skarbu Państwa – 26 (...) Oddział (...) w Z. kwotę 1.035,00 (jeden tysiąc trzydzieści pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

4. przyznaje na rzecz adwokata I. G. kwotę 900,00 (dziewięćset) złotych tytułem wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla nieznannej z miejsca pobytu pozwanej i kwotę tę nakazuje wypłacić z zaliczki uiszczonej przez powoda zaksięgowanej pod pozycją 500032279698,

5. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kutnie na rzecz Skarbu Państwa – 26 (...) Oddział (...) w Z. kwotę 3.528,00 (trzy tysiące pięćset dwadzieścia osiem) złotych tytułem zwrotu nadpłaconej zaliczki uiszczonej przez powoda zaksięgowanej pod pozycją 500032279698,

6. nie obciąża pozwanej obowiązkiem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 342/18

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym dnia 21 marca 2018 r. powód Skarb Państwa – 26 (...) Oddział (...) w Z. wniósł o zasądzenie od pozwanej M. U.:

- kwoty 29.748,33 zł należnej z tytułu odsetek ustawowych (w wysokości 13% w stosunku rocznym zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 grudnia 2008 r. w sprawie określenia wysokości odsetek ustawowych) naliczonych od należności kwoty głównej wynoszącej 42.636,12 zł za okres od dnia 12.08.2009 r. do dnia 22.12.2014 r. w związku z opóźnieniem się pozwanej ze spełnieniem świadczenia pieniężnego w wysokości 42.636,12 zł na podstawie Decyzji Nr (...) Dowódcy (...) (...) Nr (...) z dnia 20.05.2009 r.;
- kwoty 3.494,99 zł należnej z tytułu odsetek ustawowych (w wysokości 8% w stosunku rocznym zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie określenia wysokości odsetek ustawowych) naliczonych od należności kwoty głównej wynoszącej 42.636,12 zł za okres od dnia 23.12.2014 r. do dnia 31.12.2015 r. w związku z opóźnieniem się pozwanej ze spełnieniem świadczenia pieniężnego w wysokości 42.636,12 zł należnego na podstawie Decyzji Nr (...) Dowódcy (...) (...) Nr (...) z dnia 20.05.2009 r.;
- kwoty 6.623,20 zł należnej z tytułu odsetek ustawowych za opóźnienie (w wysokości 7% w stosunku rocznym zgodnie z obwieszczeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 stycznia 2016 r. w sprawie wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (M.P. 2016. 47)) naliczonych od należności kwoty głównej wynoszącej 42.636,12 zł za okres od dnia 1.01.2016 r. do dnia poprzedzającego złożenie niniejszego pozwu tj. do dnia 20.03.2018 r. w związku z opóźnieniem się pozwanej ze spełnieniem świadczenia pieniężnego w wysokości 42.636,12 zł należnego na podstawie Decyzji Nr (...) Dowódcy (...) (...) Nr (...) z dnia 20.05.2009 r. oraz
- kwoty odsetek ustawowych za opóźnienie naliczanych od kwoty należności głównej wynoszącej 42.636,12 zł za okres od dnia 21.03.2018 r. do dnia zapłaty w związku z opóźnieniem się pozwanej ze spełnieniem świadczenia pieniężnego w wysokości 42.636,12 zł należnego na podstawie Decyzji Nr (...) Dowódcy (...) (...) Nr (...) z dnia 20.05.2009 r.

Powód podał w uzasadnieniu, że dochodzi oznaczonej w pozwie należności, ponieważ należność ta została przekazana 26 (...) Oddziałowi (...) przez Centrum (...) (...) i (...) w Z. na skutek połączenia jednostek na podstawie decyzji Ministra Obrony Narodowej Nr 244/MON z dnia 21 czerwca 2011 r. Zgodnie ze wskazaniem powoda Decyzją Nr (...) z dnia 20.05.2009 r. Dowódca (...) (...) Nr (...) ustalili zobowiązanie M. U. z tytułu zwrotu kosztów poniesionych na utrzymanie i naukę na kwotę 42.636,12 zł. Zgodnie z treścią decyzji pozwana powinna wpłacić tę należność w terminie 60 dni od dnia uprawomocnienia decyzji. Termin 60 dni na zapłatę upłynął w dniu 11 sierpnia 2009 r., pozwana do tego dnia, jak również do dnia założenia pozwu, nie zapłaciła należności i od dnia 12 sierpnia 2009 r. opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, do którego zapłaty zobowiązana została na mocy decyzji Nr (...) z dnia 20.05.2009 r. W związku z tym od dnia 12 sierpnia 2009 r. powodowi należne są odsetki za opóźnianie się pozwanej ze spełnieniem świadczenia pieniężnego. Jednocześnie w pozwie pełnomocnik strony powodowej wniósł o ustanowienie dla nieznaney z miejsca pobytu pozwanej kuratora wyznaczonego przez sąd. W uzasadnieniu wniosku podał, że kierowane do pozwanej upomnienia, a później wezwania do zapłaty należności, nie zostały skutecznie doręczone z uwagi na to, że adres pozwanej nie jest znany, zaś wszelkie podjęte przez powoda próby ustalenia adresu zakończyły się niepomyślnie z uwagi na uzyskanie informacji z Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji o braku adnotacji o aktualnym adresie pozwanej.

/pozew – k. 2-10, wnioski o udostępnienie danych z rejestru mieszkańców i rejestru PESEL – k. 56, informacja odnośnie danych jednostkowych z MSWiA – k. 57/

Dla nieznaney z miejsca pobytu pozwanej M. U. ostatnio zamieszkałej w K. przy ul. (...) został ustanowiony kurator procesowy w osobie wyznaczonego przez Okręgową Radę Adwokacką w P. adwokata I. G..

/zarządzenie o ustanowieniu kuratora – k. 74, pismo (...) w P. – k. 77/

Na rozprawie w dniu 31 stycznia 2019 r. pełnomocnik powoda poparł powództwo. Kurator ustanowiony dla pozwanej oświadczył, że nie udało mu się ustalić danych adresowych pozwanej, z ostrożności procesowej wniósł o oddalenie powództwa. Wskazał na brak możliwości zajęcia stanowiska w sprawie z uwagi na brak kontaktu ze stroną pozwaną, pomimo podejmowanych w tym zakresie działań.

/protokół rozprawy – k. 88-88v/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od 21 sierpnia 2000 r. do 24 czerwca 2005 r. M. U. była słuchaczem (...) Akademii (...) w W.. Następnie od 25 czerwca 2005 r. do 30 kwietnia 2008 r. pełniła zawodową służbę wojskową. Okresy nauki i zawodowej służby wojskowej obliczono na podstawie karty ewidencyjnej oficera i chorążego. Powołując się na art. 11 ustawy o zmianie ustawy o służbie wojskowej żołnierzy oraz o zmianie niektórych innych ustaw, art. 54 ust. 1, 3, 4 i 5 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych Dowódca (...) (...) Nr (...) w Decyzji nr (...) z dnia 20 maja 2009 r. ustalił zwaloryzowaną na dzień zwolnienia ze służby równowartość kosztów poniesionych na utrzymanie i naukę w czasie studiów (...) w (...) Akademii (...) w W.. W uzasadnieniu decyzji Dowódca (...) (...) wskazał, że M. U. będąc absolwentką szkoły wojskowej była zobowiązana do zwrotu zwaloryzowanych na dzień zwolnienia ze służby równowartości kosztów poniesionych na jej utrzymanie i naukę w wysokości proporcjonalnej do czasu zawodowej służby wojskowej, jaki żołnierzowi pozostał do odbycia. W decyzji wskazano sposób wyliczenia należności, podstawę prawną wyliczenia, kwotę należną do zapłaty, numer konta bankowego oraz wyznaczono termin na zapłatę należności (60 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji). Zgodnie z treścią decyzji M. U. miała wpłacić należność w kwocie 42.636,12 zł w terminie 60 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji. Decyzja została doręczona zobowiązanej w dniu 28 maja 2009 r. Ustalona przez Wojskową Akademię (...) równowartość zwaloryzowanych kosztów poniesionych na utrzymanie i naukę M. U., na dzień ukończenia nauki została ujęta w zestawieniu i zamieszczona w jej teczce akt personalnych (...). W piśmie z dnia 5 grudnia 2008 r. Komendant (...) Akademii (...) zajął stanowisko, że ustalone koszty poniesione na utrzymanie i naukę M. U. w (...) Akademii (...) były ustalane w oparciu o Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 24.05.2004 r. w sprawie kierowania i udzielania pomocy żołnierzom zawodowym w związku z pobieraniem przez nich nauki oraz ustalania równowartości kosztów poniesionych w związku z nauką /Dz. U. 2004.135.1451/ tzn. w oparciu o rzeczywiste i faktycznie poniesione koszty.

/dowód: Decyzja Nr (...) z dnia 20.05.2009 r. – k. 20-22; potwierdzenie doręczenia – k. 23-24, wyciąg z rozkazu personalnego – k. 25, karta ewidencyjna oficera i chorążego – k. 26-27; zestawienie kosztów utrzymania i nauki żołnierza zawodowego podlegające zwrotowi – k. 28/

Decyzja Nr (...) z dnia 20.05.2009 r. została doręczona M. U. w dniu 28 maja 2009 r. z pouczeniem o prawie odwołania, zobowiązana odwołania nie wniosła, decyzja uprawomocniła się po 14 dniach od daty doręczenia tj. w dniu 12 czerwca 2009 r. Od tego dnia biegł termin 60 dni na zapłatę należności ustalonych w decyzji, termin ten upłynął w dniu 11 sierpnia 2009 r. M. U. nie dokonała zapłaty należności.

/dowód: Decyzja Nr (...) z dnia 20.05.2009 r. – k. 20-22; potwierdzenie doręczenia – k. 23-24/

Na podstawie upomnienia nr (...) z dnia 14 czerwca 2012 r., które M. U. otrzymała w dniu 27 czerwca 2012 r., Komendant (...) (...) Nr (...) w Z. wezwał ją do uregulowania należności w postaci zwaloryzowanej na dzień zwolnienia ze służby równowartości kosztów poniesionych na utrzymanie i naukę w WAT w W. ustalonej decyzją Dowódcy (...) (...) Nr (...) z dnia 20 maja 2009 r. wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 11.08.2009 r. do całkowitej spłaty zobowiązania oraz kosztami upomnienia. Kolejne upomnienie nr (...) z dnia 18 lipca 2012 r. Komendanta (...) (...) Nr (...) w Z. M. U. otrzymała w dniu 24 lipca 2012 r. W kierowanych upomnieniach zobowiązana była informowana o możliwości rozłożenia należności na raty na wniosek zobowiązanej.

/dowód: upomnienie nr 1 wraz z dowodem doręczenia – k. 35-38, upomnienie nr 2 wraz z dowodem doręczenia – k. 39-42/

Pismem z dnia 3.08.2012 r. Dowódca (...) (...) Nr (...) w P. przekazał Komendantowi 26 (...) Oddziału (...) w Z. upomnienia i zawniósł o dalsze prowadzenie egzekucji.

/dowód: pismo Dowódcy (...) (...) Nr (...) w P. z dnia 3.08.2012 r. – k. 34/

W związku z brakiem zapłaty należności głównej Komendant 26 (...) Oddziału (...) w Z. wystawił w dniu 11 czerwca 2014 r. administracyjny tytuł wykonawczy nr (...) i tytuł ten pismem z dnia 2.06.2014 r. przesłał Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w K.. Pismem z dnia 28 stycznia 2015 r. Nr EA-510/56/15/8 Naczelnik Urzędu Skarbowego w K. zwrócił tytuł wykonawczy, ponieważ uznał, że zawiera on wady uniemożliwiające wszczęcie postępowania egzekucyjnego, które nie były znane organowi egzekucyjnemu w chwili wszczęcia tego postępowania. W uzasadnieniu Naczelnik wskazał, że powodem zwrotu było wymeldowanie M. U. z dniem 31.08.2012 r.

/dowód: odpis tytułu wykonawczego nr (...) z dnia 11.06.2014 r. – k. 43-48; odpis pisma skierowanego do Naczelnika Urzędu Skarbowego w K. z dnia 2.06.2014 r. z potwierdzeniem doręczenia – k. 49-51; odpis pisma Nr EA-510/56/15/8 z dnia 28.01.2015 r. Naczelnika Urzędu Skarbowego w K. – k. 52/

Skarb Państwa – 26 (...) Oddział (...) w Z. dochodzi oznaczonej w pozwie należności, ponieważ należność ta została przekazana 26 (...) Oddziałowi (...) przez Centrum (...) (...) i (...) w Z. na skutek połączenia jednostek na podstawie decyzji Ministra Obrony Narodowej Nr 244/MON z dnia 21 czerwca 2011 r.

/dowód: Decyzja Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 czerwca 2011 r. – k. 11-14, zarządzenie (...)MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 8 kwietnia 2011 r. – k. 19, Statut 26 (...) Oddziału (...) w Z. – k. 18/

W związku z niemożnością zastania M. U. pod wskazanym adresem zamieszkania Komendant 26 (...) Oddziału (...) w Z. podjął czynności zmierzające do ustalenia aktualnego miejsca zamieszkania lub pobytu. Centrum Personalizacji Dokumentów MSWiA przekazało informację, że brak jest danych o adresie zameldowania na pobyt stały i czasowy M. U.. Pismem z dnia 8 września 2016 r. Komendant zwrócił się do policji z prośbą o podanie aktualnego miejsca zamieszkania (zameldowania) M. U.. Pismem z dnia 30 września 2016 r. Komendant KPP w K. poinformował, że po sprawdzeniu w systemie informatycznym Policji nie ma danych na temat M. U.. Poinformowano również, że pod adresem ul. (...) w K. zastano matkę M. U., która oświadczyła, że córka nie mieszka pod tym adresem od około 8 lat i nie jest jej znane jej miejsce pobytu, dodała, że nie utrzymują ze sobą kontaktu. W odpowiedzi na wniosek z dnia 2 stycznia 2018 r. Centrum Personalizacji Dokumentów MSWiA ponownie przekazało odpowiedź, że brak jest danych o adresie zameldowania na pobyt stały i czasowy M. U.. W odpowiedzi na złożony wniosek Wójt Gminy K. poinformował, że M. U. nie figuruje w rejestrze (...).

/dowód: wniosek o udostępnienie danych z rejestru mieszkańców i rejestru PESEL – k. 53, 55-56, informacja odnośnie danych jednostkowych z MSWiA – k. 54, 57, pismo do KPP w K. z dnia 8.09.2016 r. – k. 58-59; pismo Komendanta KPP w K. z dnia 30.09.2016 r. – k. 60; wniosek o udostępnienie danych osobowych pozwanej – k. 61-62; pismo Centrum Personalizacji Dokumentów MSWiA – k. 63; wniosek o udostępnienie danych osobowych pozwanej – k. 64-65, pismo Wójta Gminy K. z dnia 15.01.2018 r. – k. 66/

M. U. do dnia złożenia pozwu nie zapłaciła należności ustalonej Decyzją Nr (...) z dnia 20.05.2009 r., od dnia 12 sierpnia 2009 r. pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem tego świadczenia.

/dowód: Decyzja Nr (...) z dnia 20.05.2009 r. – k. 20-22; potwierdzenie doręczenia – k. 23-24/

Za okres trzech lat przed złożeniem pozwu w niniejszej sprawie wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie naliczonych od należności kwoty głównej wynoszącej 42.636,12 zł za okres od dnia 21.03.2015 r. do dnia poprzedzającego złożenie pozwu tj. do dnia 20.03.2018 r. w związku z opóźnieniem się pozwanej ze spełnieniem świadczenia pieniężnego w wysokości 42.636,12 zł należnego na podstawie Decyzji Nr (...) Dowódcy (...) (...) Nr (...) z dnia 20.05.2009 r. wynosi łącznie 9.295,84 zł. /dowód: wydruki kalkulatora odsetek – k. 32, 33, 93/

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o przywołane dowody z dokumentów złożonych akt sprawy, dokumenty te nie były kwestionowane przez strony, w odpowiednim zakresie stanowiły podstawę poczynionych ustaleń faktycznych.

Przy wyliczeniu należności odsetkowych za opóźnienie sąd posiłkował się kalkulatorem odsetek ustawowych za opóźnienie znajdującym się w systemie informacji prawnych LEX; podobne narzędzie umożliwiające dokonanie obliczenia wysokości należności odsetkowych znajduje się również pod adresem strony internetowej (...) mając na uwadze obowiązującą w danym okresie wysokość odsetek ustawowych (Dz.U.2008.220.1434; Dz.U.2014.1858; M.P.2016.46; M.P.2016.47). Z narzędzia tego przy obliczeniu należności odsetkowych za poszczególne okresy opóźnienia w spełnieniu świadczenia korzystała także strona powodowa /k. 29-33/.

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotowe powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Podstawa dochodzonych przez stronę powodową w niniejszej sprawie należności odsetkowych wynika z ostatecznej Decyzji Nr (...) z dnia 20.05.2009 r., ustalającej zwaloryzowaną na dzień zwolnienia ze służby równowartość kosztów poniesionych na utrzymanie i naukę w czasie studiów pozwanej w (...) Akademii (...) w W..

Wprawdzie podstawa ta wynika z decyzji administracyjnej, jednak zgodnie z ugruntowaną praktyką sądów powszechnych reguły wykonywania zobowiązań pieniężnych wynikających z ostatecznych decyzji administracyjnych podlegają regulacji prawa cywilnego, zaś ocena ich należytego wykonania dokonywana jest przez sądy powszechne, sprawa taka nosi charakter sprawy cywilnej w rozumieniu art. 1 k.p.c. (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2000 r., SK 12/99, OTK 2000/5/143).

Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że w systemie prawa polskiego ocena należytego wykonania zobowiązania i określenie skutków jego niewykonania bądź nienależytego wykonania stanowi domenę prawa cywilnego. Zagadnienia te są regulowane przez m.in. art. 471 i następne kodeksu cywilnego. Niewykonanie czy też nienależyte wykonanie istniejącego zobowiązania, niezależnie od jego źródła, pociąga więc za sobą skutki wskazane w kodeksie cywilnym. Ponadto, za takim rozumieniem pojęcia sprawy cywilnej przemawiają też argumenty natury konstytucyjno-prawnej. W przypadku wykluczenia drogi do dochodzenia takich roszczeń przed sądami powszechnymi, osoba uprawniona do świadczenia nie dysponowałaby bowiem żadną możliwością realizacji swego prawa.

Przedmiotowa sprawa dotycząca niewykonania obowiązku zapłaty wynikającego z decyzji administracyjnej odnośnie zwrotu zwaloryzowanej na dzień zwolnienia ze służby równowartości kosztów poniesionych na utrzymanie i naukę w czasie studiów pozwanej w (...) Akademii (...) w W. ma zatem charakter sprawy cywilnej i podlegała rozpoznaniu przez sąd powszechny.

Okoliczności faktyczne niniejszej sprawy wskazują jednoznacznie, że ustalony we wskazanej decyzji obowiązek zapłaty przez pozwaną równowartości kosztów poniesionych na utrzymanie i naukę w czasie studiów pozwanej w (...) Akademii (...) w W. nie został dotychczas wykonany w sposób zgodny z treścią tego zobowiązania.

Zgodnie z przepisem art. 354 § 1 k.c., dłużnik powinien wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno-gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje - także w sposób odpowiadający tym zwyczajom.

Z kolei zgodnie z treścią przepisu art. 481 § 1 i 2 k.c., w sytuacji, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe.

Wysokość odsetek za opóźnienie w braku odmiennego jej ustalenia odpowiada odsetkom ustawowym zgodnie z art. 481 § 2 k.c., z uwzględnieniem zmiany wprowadzonej z dniem 1 stycznia 2016 r. przez art. 2 pkt 2 lit. a) ustawy z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. 2015, poz. 1830).

Okoliczności faktyczne niniejszej sprawy pozwalają przyjąć, że powód uprawniony był do żądania zapłaty przez pozwaną odsetek ustawowych za opóźnienie ze spełnieniem świadczenia pieniężnego w wysokości 42.636,12 zł należnego na podstawie Decyzji Nr (...) Dowódcy (...) (...) Nr (...) z dnia 20.05.2009 r. Spełnienie wskazanego świadczenia powinno nastąpić w terminie 60 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji.

Jednakże przedmiotowe powództwo powinno podlegać rozważeniu także w kontekście instytucji przedawnienia roszczenia.

Wypada zauważyć, że przedawnienie roszczeń pieniężnych pełni funkcję stabilizującą stosunki społeczne, lecz w pewnych sytuacjach funkcja ta musi ustąpić przed inną wartością, jaką jest prawo strony do uzyskania orzeczenia zgodnego z poczuciem sprawiedliwości.

Zgodnie z art. 118 k.c. (w brzmieniu obowiązującym w momencie wytoczenia powództwa), jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia roszczenia wynosi dziesięć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata.

Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 26 stycznia 2005 r., III CZP 42/04, OSNC 2005, nr 9, poz.149, przyjął, że ustanowiony w art. 118 k.c. termin przedawnienia roszczeń o świadczenia okresowe stosuje się do roszczeń o odsetki za opóźnienie, z tym zastrzeżeniem, że roszczenie o odsetki za opóźnienie przedawnia się najpóźniej z chwilą przedawnienia się roszczenia głównego.

Racje uzasadniające trzyletni, znacznie krótszy od dziesięcioletniego termin przedawnienia roszczeń o świadczenia okresowe: stałość pokrywanego z bieżących dochodów obciążenia grożącego nagromadzeniem się w dłuższym okresie zaległości mogących przedstawiać dla dłużnika ciężar nie do zniesienia, są w jednakowym stopniu aktualne zarówno w odniesieniu do wszystkich czynszów najmu i dzierżawy, jak i wszystkich odsetek, nie wyłączając odsetek ustawowych za opóźnienie.

Zgodnie z dyspozycją art. 120 § 1 k.c., bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

Zasadą jest, że roszczenia ulegają przedawnieniu w terminach wskazanych przepisami prawa, a istota procesu cywilnego jest strzeżenie praw podmiotowych, a zatem wszelkie rozstrzygnięcia prowadzące do redukcji bądź unicestwienia tych praw muszą mieć charakter wyjątkowy.

Roszczenie pieniężne strony powodowej zostało stwierdzone decyzją Nr (...) z dnia 20.05.2009 r. Takie roszczenie podlega przedawnieniu dziesięcioletniemu, liczonemu od dnia jego wymagalności wynikającej z daty, gdy decyzja ustalająca obowiązek zapłaty stała się prawomocna. Skoro wydana decyzja nie została zaskarżona, stała się ostateczną z upływem 30 dni od daty jej doręczenia. Należało zatem uznać, że do dnia orzekania nie upłynął termin przedawnienia ustalonego decyzją roszczenia.

Jednakże żądanie strony powodowej zasądzenia odsetek za opóźnienie w zapłacie należności wynikających z decyzji za okres poprzedzający trzy lata od wytoczenia niniejszego powództwa w okolicznościach sprawy pozostawał w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, a w szczególności z zasadą lojalności, uczciwości, czy zasadą pewności obrotu.

W wyroku z dnia 20 sierpnia 2015 r., II CSK 555/14, LEX 1801548, Sąd Najwyższy wskazał, że klauzula generalna niedopuszczalności czynienia ze swego prawa użytku sprzecznego z zasadami współżycia społecznego ma na celu zapobieganie stosowaniu prawa w sposób prowadzący do skutków nieetycznych lub rozmiągających się w sposób

zasadniczy z celem danej regulacji prawnej. Jeżeli więc uwzględnienie powództwa, zgodnego z literą prawa, powodowałoby skutki rażąco niesprawiedliwe i krzywdzące, niedające się zaakceptować z punktu widzenia norm moralnych i wartości powszechnie uznawanych w społeczeństwie, art. 5 k.c. zezwala na jego oddalenie.

Należy jednak pamiętać, że istotą prawa cywilnego jest ochrona praw podmiotowych, tak więc odmowa udzielenia tej ochrony osobie, która korzysta z przysługującego jej prawa podmiotowego w sposób zgodny z jego treścią, może mieć miejsce zupełnie wyjątkowo i musi być uzasadniona istnieniem szczególnych okoliczności uzasadniających przyjęcie, że w określonym układzie stosunków uwzględnienie powództwa prowadziłoby do skutków szczególnie dotkliwych i nieakceptowanych.

W szczególności, znaczenie ma charakter uszczerbku, jakiego doznał poszkodowany, przyczyna opóźnienia w dochodzeniu roszczenia i czas trwania tego opóźnienia, a także zachowanie obydwu stron stosunku zobowiązaniowego, okoliczności te mieszczą się w granicach swobodnego uznania sędziowskiego.

Termin przedawnienia roszczenia o odsetki za opóźnienie wynosi trzy lata. Natomiast strona powodowa złożyła pozew o zapłatę tych odsetek prawie 9 lat po wydaniu decyzji ustalającej zobowiązanie pozwanej. Pierwsze upomnienia do zapłaty zostały skierowane do pozwanej prawie 3 lata po wydaniu decyzji, zaś czynności w celu wykonania decyzji w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym zostały podjęte dopiero w 2014 roku. Z kolei złożenie pozwu w niniejszej sprawie nastąpiło dopiero w dniu 21 marca 2018 r. Takie opóźnienie w dochodzeniu należności odsetkowych przez powoda należało oceniać jako nadmierne, ewidentnie przekraczające ustawowy termin na dochodzenie tych należności, skutkujące dochodzeniem należności odsetkowych w łącznej wysokości około 40 tys. zł, czyli w wysokości zbliżonej do wysokości należności głównej. Jednocześnie nie sposób przyjąć, że przyczyny opóźnienia w dochodzeniu roszczenia leżały również, czy nawet wyłącznie, po stronie pozwanej. Fakt wymeldowania pozwanej nie stanowił przeszkody do podjęcia w odpowiednim czasie działań mających na celu dochodzenie należności objętych żądaniem pozwu.

Wypada również zauważyć, że należność podstawowa stanowi równowartość kosztów poniesionych na utrzymanie i naukę w czasie studiów pozwanej. W ramach umowy stanowiącej podstawę ustalonej należności głównej zasadniczo istniała nierówność między instytucją szkolnictwa a studentem, wynikająca z faktu asymetrii informacji i kompetencji technicznych między tymi stronami, co uzasadnia możliwość zastosowania do oceny danego stosunku przepisów Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z 17.05.2018 r. w sprawie C-147/16 K. H. (...) przeciwko S. R. J. K., (...)) a więc potraktowania pozwanej jako konsumenta.

W obecnie obowiązującym stanie prawnym (z dniem 9 lipca 2018 r.), w myśl regulacji art. 117 § 2¹ k.c., po upływie terminu przedawnienia nie można domagać się zaspokojenia roszczenia przysługującego przeciwko konsumentowi.

Zgodnie zaś z art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2018.1104), roszczenia przedawnione przysługujące przeciwko konsumentowi, co do których do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy nie podniesiono zarzutu przedawnienia, podlegają z tym dniem skutkom przedawnienia określonym w ustawie zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Jedynie w wyjątkowych przypadkach sąd może, po rozważeniu interesów stron, nie uwzględnić upływu terminu przedawnienia roszczenia przysługującego przeciwko konsumentowi, jeżeli wymagają tego względy słuszności (art. 117¹ § 1 k.c.).

W konsekwencji tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienia wynikających z obowiązku pozwanej spełnienia świadczenia wynikającego z Decyzji Nr (...) Dowódcy (...) (...) Nr (...) z dnia 20.05.2009 r. naliczonych za okres od 21 marca 2015 r. do 20 marca 2018 r., zasądzeniu na rzecz powoda podlegała kwota 9.295,84 zł, jak również dalsze odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty należności głównej 42.636,12 zł za okres od dnia 21 marca 2018 r. do dnia zapłaty w związku z opóźnieniem pozwanej ze spełnieniem świadczenia pieniężnego należnego na podstawie Decyzji Nr (...) Dowódcy (...) (...) Nr (...) z dnia 20 maja 2009 r. Natomiast roszczenie zapłaty odsetek za opóźnienie w pozostałym zakresie jako nieuzasadnione podlegało oddaleniu.

Z tych względów w oparciu o przywołane przepisy sąd orzekł jak w punktach 1. i 2. wyroku.

O kosztach procesu sąd postanowił na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c., stosując zasadę stosunkowego rozdzielenia pomiędzy stronami tych kosztów.

Powód poniósł koszty procesu w wysokości 4.500 zł [3.600 zł wynagrodzenie fachowego pełnomocnika + 900 zł zaliczka na wynagrodzenie kuratora], zaś pozwana kosztów procesu nie poniosła.

Roszczenie strony powodowej zostało uwzględnione w ok. 23%, zatem koszty procesu powinny obciążać pozwaną jedynie w 23% [(23% x 4.500 zł) = 1.035 zł].

W konsekwencji powodowi przysługiwał od pozwanej zwrot kosztów procesu w kwocie 1.035 zł, o czym sąd postanowił w punkcie 4. wyroku. Okoliczności faktyczne przedmiotowej sprawy, nie uzasadniały zastosowania przez sąd względem pozwanej w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu regulacji przewidzianej w przepisie art. 102 k.p.c.

Ogólne zasady ponoszenia wydatków i przyznawania kuratorowi wynagrodzenia w postępowaniu cywilnym regulują art. 130⁴ k.p.c. oraz art. 83 i 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.), a szczegółowe kwestie zawiera obowiązujące od dnia 15 marca 2018 r. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U.2018.536), zaś uprzednio rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U.2013.1476).

Obowiązek pokrycia wynagrodzenia kuratora obciążał powoda, wchodząc w skład kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw.

Wysokość wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej, zgodnie ze wskazaniem rozporządzenia, ustala się w kwocie nieprzekraczającej 40% stawek minimalnych za czynności adwokackie określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2017 r. poz. 2368 i 2400), a w przypadku gdy kuratorem jest radca prawny - w kwocie nieprzekraczającej 40% stawek minimalnych za czynności radców prawnych określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 22⁵ ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1870 i 2400 oraz z 2018 r. poz. 138), w obu przypadkach nie mniej niż 60 zł.

Nie ulega wątpliwości, że zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej dotyczy pomocy faktycznie udzielonej, nie jest więc następstwem samego faktu ustanowienia przez sąd pełnomocnika z urzędu oraz gotowości pełnomocnika do jej świadczenia. Udzielenie pomocy prawnej wiąże się więc z koniecznością podjęcia przez ustanowionego pełnomocnika odpowiednich czynności składających się na udzielenie pomocy prawnej takich jak: udzielenie właściwej porady prawnej stronie, zapoznanie się z aktami sprawy, opracowanie pism procesowych, udział w posiedzeniu sądu. Pomoc prawna świadczona w sposób sprzeczny z zasadami profesjonalizmu stanowi podstawę odmowy przyznania wynagrodzenia. Nie można podzielić poglądu, według którego wynagrodzenie pełnomocnikowi świadczącemu pomoc prawną z urzędu przysługuje nawet w wypadku nieprofesjonalnego świadczenia tej pomocy (por. wyrok NSA z dnia 29 października 2009 r., (...) 865/08, LEX nr 571639).

Mając na uwadze wskazane regulacje, okoliczności niniejszej sprawy, podjęte przez ustanowionego kuratora czynności, sąd przyznał na rzecz adwokata I. G. kwotę 900 zł tytułem wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla nieznaney z miejsca pobytu pozwanej i kwotę tę nakazał wypłacić z zaliczki uiszczoney przez powoda.

Zgodnie z art. 84 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.), sąd z urzędu zwraca stronie wszelkie należności z tytułu wydatków, stanowiące różnicę między kosztami pobranymi od strony a kosztami należnymi, stosując odpowiednio przepisy art. 80-82 tej ustawy.

Uiszczona przez stronę powodową zaliczka w kwocie 4.428 zł na poczet wydatków związanych z wynagrodzeniem kuratora zaksięgowana pod pozycją 500032279698 nie została wykorzystana w całości, pozostała kwota 3.528 zł.

W konsekwencji w oparciu o przywołane przepisy kwota ta podlegała zwrotowi na rzecz powoda tytułem zwrotu niewykorzystanej zaliczki, o czym sąd postanowił w punkcie 5. wyroku.

W zakresie obowiązku zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych, w oparciu o przepis art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.), mając na uwadze charakter roszczenia oraz sytuację pozwanej, sąd nie obciążył pozwanej obowiązkiem zwrotu tych kosztów, o czym sąd postanowił w punkcie 6. wyroku.